

SPOMIN NA DOLGOLETNEGA PROFESORJA SREDNJE KMETIJSKE ŠOLE V MARIBORU FRANCA LOBNIKA ST.

STANE SAJEVEC

Ob 125-letnici Srednje kmetijske šole v Mariboru

Letos mineva sedem let, odkar smo se poslovili od Franca Lobnika st., pedagoga, čebelarkega prosvetitelja, planinca in nadvse dobrega družinskega očeta in moža. Pokojni Franc Lobnik st. se je rodil 4. maja 1914 v kmečki družini v Razvanju pri Mariboru. Za vedno je zatisnil svoje oči 15. avgusta 1991, kljub temu pa ohranjamo spoštljiv spomin nanj. Kot učitelj je služboval v Apačah in Radgoni v Pomurju, v Ločah, kjer je bil tudi ravnatelj šole, v Žičah in v Skomarju na Pohorju. Tam so pod njegovim vodstvom po drugi svetovni vojni zgradili novo šolsko poslopje.

Sam je razlagal, da so bila to najlepša leta njegovega življenja, čeprav je družina živela v Slovenskih Konjicah, kamor se je ob sobotah vračal. Od leta 1953 do leta 1958 je poučeval na nižji gimnaziji v Konjicah, od tam pa se je z družino preselil v Maribor in postal pedagoški vodja v internatu Srednje kmetijske šole v Mariboru. Takrat je bilo v navadi, da so pedagogi stanovali v stavbi šole in internata, tako da so bili službi na voljo 24 ur na dan. Ker sem bil tedaj dijak četrtega letnika te šole, bival pa sem v internatu, sva se s pokojni-

kom prvič srečala v šolskem letu 1958/59. Najino prvo srečanje je bilo nekoliko burno, saj je kot pedagoški vodja v internatu prišel delat "red". Sam sem bil tedaj nekoliko samosvoj dijak - organizator ljudske tehnike na šoli in v internatu. Tisto leto je zdaj že tudi pokojni strokovni učitelj Jakob Raner opustil oskrbo šolskih čebel in odšel v ZR Nemčijo. Ker je bilo tisto leto neko zvezno jugoslovansko tekmovanje društev ljudske tehnike v srednjih šolah, smo organizatorji ljudske tehnike na šoli videli svojo možnost v "novi" dejavnosti, to je v čebelarstvu. Takrat je bil učni program na tej šoli usmerjen zlasti v praktični pouk, saj smo imeli praktičnega dela kar 12 ur na teden, poleg tega pa še "dežurstva" v govejem hlevu in svinjaku ter pri merjenju temperatur v vinogradu in izračunavanju inkubacijske dobe v t.i. protiperonospori službi. Šola je sicer v svojih vinogradih sama vodila to službo.

Čebelarstvo je bil med dijaki zelo priljubljena dejavnost. Od približno 450 učencev šole je namreč predavanja o čebelarstvu v prvih mesecih poslušalo celo 90 slušateljev, pred zadnjo konferenco spomladi, ko so se "gulili" za ocene, pa je krožku ostalo zvestih približno 30 slušateljev. Prof. Franc Lobnik je moral zaradi pomanjkanja prostora svoja predavanja dijakom imeti kar trikrat na teden. To je bilo mogoče le zato, ker smo samo vprašali, kateri razred je prost in kje se naj dijaki zberejo po pouku. Le za dekleta je bilo nekoliko bolj nerodno, ker so stanovala v dekliškem internatu na Mladinski ul. 9, tako da so morale na predavanja prihajati približno 1500 m daleč.

Šolski čebelnjak je bil nameščen v Ribniškem selu, približno 3 km stran od šole, na posestvu "Grajski log". Vodstvo šole je dijakom, članom čebelarkega krožka dovolilo, da so leseno uto za 10 AŽ panjev preselili v park pred šolo. Skupaj z uto

smo preselili tudi šest ali sedem živih čebeljih družin. Vodstvo šole nam je priskrbelo za prevoz traktor "Ferguson" s prikolico in voznika, drugo pa smo storili sami.

Ko so bili panji s čebelami v parku, se je lahko začel tudi praktični pouk čebelarstva; brezplačno ga je vodil prof. Franc Lobnik st.

Ker smo imeli dijaki, člani ljudske tehnike in čebelarkega krožka zelo bujno domišljijo, hkrati pa smo se nekateri v zasebnih tečajih naučili pisati na pisalni stroj, smo začeli pisati prošnje za darila čebelar-skemu krožku, da bi ta lahko delal.

Tako smo glavno Zadržno zvezo Slovenije - odbor za čebelarstvo (njegov predsednik je bil Maks Krmelj, njegova hči Marta pa moja sošolka v razredu - tako, da je delovala tudi nujno potrebna obveščevalna služba) zaprosili, naj nam podari nekaj panjev. Glavna Zadržna zveza Slovenije - odbor za čebelarstvo pod vodstvom Maksa Krmelja in dr. Jožeta Riharja, profesorja predmeta čebelarstvo na agronomski fakulteti in znanstvenega sodelavca za čebelarstvo pri Kmetijskem inštitutu Slovenije - je odobrila prošnjo dijakov in šoli podarila trideset dvonakladnih panjev in potrebne satnice. Ko je vse to po železnici prispelo v Maribor, smo člani čebelarkega krožka med prostim časom panje ponosno pripeljali pred stavbo šole. Prevoz nam je tudi tokrat odobrilo vodstvo šole. Nismo pa vedeli, kam naj nove panje in drugo opremo shranimo; ta-

ko so nam dodelili ločen del podstrešja nad odrom kulturne dvorane. Na podstrešje je bilo mogoče priti s stopniška stavbe, v kateri je stanoval prof. Franc Lobnik st., in iz "galerije" dvorane. Tja smo znosili 30 dvonakladnih LR panjev in škatle s satnicami, 600 kosov satnic pa v bolj varen prostor. Na podstrešju pa smo dijaki tedaj našli na sankah deset povsem novih podolgovatih panjev s satniki, približno za dve višini kranjčja in približno toliko dolgih. Šele takrat sem zvedel, da je konstruktor tega panja prof. Franc Lobnik st. Kot učitelj čebelarstva na Srednji kmetijski šoli v Mariboru jih je nameraval naseliti in z njimi

Pokojni Franc Lobnik st. je kot specialni pedagog učil na posebni šoli Gustava Šilih. Za to delo je prejel leta 1969 posebno priznanje, podobno pa tudi leta 1981.

Čebelariti je začel že kot otrok kmečkih staršev. Aktivno je čebelaril že pred drugo svetovno vojno, bil pa je tudi predsednik Čebelarkega društva Slovenske Konjice. V tem kraju je skonstruiral svoj panjski sistem. Tudi na področju čebelarstva je prejel več priznanj. Od čebelarkega društva Maribor-okolica je leta 1965 prejel odličje Antona Janše II. stopnje, leta 1973 pa od ZČDS tudi odličje Antona Janše I. stopnje.

- Ob obletnicah različnih čebelarskih organizacij, npr. ČD Ptuj 1984, ČD Peter Močnik - Maribor Studenci-Pekre je prejel zlati plaketi za svoja čebelarska predavanja, saj prošnji te vrste ni nikoli zavrnil.

STROKOVNA ESKURZIJA ČD MURSKA SOBOTA NA MADŽARSKO

ŠTEFAN SAPAČ

Čebelarsko društvo Murska Sobota je v minulih letih priredilo več strokovnih ekskurzij v sosednje države, da bi si na ta način pridobili več čebelarkega znanja. Tako smo obiskali Avstrijo, Italijo, lani pa še Madžarsko. Poleg čebelarstva si ogledamo tudi zgodovinske in kulturne znamenitosti tamkajšnjih krajev. Z zanimanjem poslušamo razlage o odnosih med čebelarji, kmetijci in državo. V primerjavi z razmerami v čebelarstvu v sosednjih državah razmere v Sloveniji še zdaleč niso zadovoljive.

Ekskurzijo na Madžarsko smo organizirali skupaj s Čebelarskim društvom Bakovci. Iz Murske Sobote smo se odpeljali s polnim avtobusom, v katerem nas je bilo 52 čebelarjev z ženami. Državno mejo smo prečkali na mejnem prehodu v Hodošu in nadaljevali vožnjo po županiji Zala. V bližini Zalaegersega smo si ogledali zbirno skladišče in prodajalno čebeljih pridelkov MM Meheszet.

Na dvorišču nas je že pričakoval direktor tega zasebnega podjetja in nas povabil na ogled. Skladišče pravzaprav še ni delova-

SPOMIN NA DOLGOLETNEGA PROFESORJA SREDNJE KMETIJSKE ŠOLE V MARIBORU FRANCA LOBNIKA ST.

STANE SAJEVEC - nadaljevanje

Ob 125-letnici Srednje kmetijske šole v Mariboru

Prof. Franc Lobnik st. je bil tudi čebelar-ski pisec. Napisal je številne članke za Slovenskega čebelarja ter delo o odbiri in vzreji matic, vendar je to zaradi "konkurenčnih" recenzentov ostalo v rokopisu. Poleg tega je opisal in narisal tudi konstrukcijo svojega panja. Vse rokopisno gradivo je eden od Lobnikovih vnukov prenesel tudi na računalniško disketo, tako da bi bilo izvirnike verjetno mogoče dobiti pri njegovi družini. Bilo bi prav, če bi to rokopisno gradivo našlo svoje mesto v naših nacionalnih in univerzitetnih knjižnicah, tako da bi bilo vsaj tam dostopno strokovni javnosti.

Naj mi poznavalci dela prof. Franca Lobnika st. ne zamerijo, če sem kaj po svoje zapisal, saj mi veliko stvari ni povsem znanih, minilo pa je tudi že precej časa, odkar sva kot dijak in učitelj skupaj čebelarila. Čebelariti. Ker pa naj bi bil to po mnenju Kmetijskega inštituta Slovenije in dr. Jožeta Riharja (le-ta je že tedaj priporočal nakladni panjski LR sistem) "že zastarel panjski sistem", svojih zamisli ni nikoli uresničil. Sicer pa s prof. Francem Lobnikom st. o tem nisem nikoli več govoril. Spomladi leta 1959 je Franc Lobnik med pogovorom večkrat prizadeto omenjal prepoved naselitve čebel v njegov panj, saj naj bi šola učila oskrbovati čebele v navadnem panjskem sistemu. Tako je Franc Lobnik st. nehoti postal propagator LR panjskega sistema in se proti svoji volji udeležil t.i. "panjske vojne". Čez nekaj let so teh 30 LR panjev baje izročili tedanjemu sadjarskemu zavodu na Vinarski 14. Oskrboval naj bi jih še zdaj živeči čebelarski mojster in sadjar drevsničar Rudolf Rinc, nato pa naj bi te panje prevzel Agrokombinat Maribor. Njihov zadnji ali predzadnji oskrbnik je bil v 60-letih Janez Brvar, zdaj znan kot pisec lanskimi mesečnimi čebelarskih opravil v Slovenskem čebelarju. Več kot 50 naseljenih "Lobnikovih panjev" pa je dobil v oskr-

bo Franc Žvikart, poklicni čebelar, sicer pa absolvent čebelarske šole v Ljubljani, doma iz Slovenskih Konjic in moj sošolec v nižji gimnaziji na Ravnah na Koroškem. Tedaj so jih namreč prodali takratnemu čebelarstvu "Rog" iz Ljubljane.

- Čebelarski krožek na šoli je podjetje Medex zaprosil za deset pajčolanov za zavarovanje krožkarjev pri delu s čebelami - zlasti naših nežnih in lepih sošolk, ter za 10 ali 15 Zanderjevih prašilčkov za plemenilno postajo, ki smo jo uredili v parku pod šolo. Vse, za kar smo prosili, smo tudi dobili, šola pa je prispevala sohe za namestitve prašilčkov.

- Čebelarsko društvo za Maribor in okolico - Čebelarska zveza Maribor - je darovala krožku I. in II. del knjige Sodobno čebelarstvo, pa tudi drug droben pribor in pripomočke za čebelarstvo. Tedaj je društvo vodil Peter Močnik, sicer šolski nadzornik v pokoj.

- Vodja učiteljev praktičnega pouka na Srednji kmetijski šoli v Mariboru prof. Franc Lomberger je krožku podaril paviljonček za tri AŽ panje 10-satarje, uporabili pa naj bi ga za našo vzorčno plemenilno postajo za trotarje. Vse to je prevzel pokojni prof. Franc Lobnik st. Za pouk čebelarstva je skrbel polnih 12 let, vse do leta 1970 ali 1971, ko se je preselil iz šolskega poslopja SKŠ Maribor. Po ustnem izročilu je Franc Lobnik razširil čebelarstvo Kmetijske srednje šole v Mariboru v treh ali štirih letih na 120 AŽ panjev in 30 LR panjev. Z njimi so čebelarili, dokler ni morala šola del panjev oddati nastajajočemu družbenemu čebelarstvu v Mariboru.

Sicer pa je bil Franc Lobnik izjemno vsestranski človek. Bil je ustanovitelj in od 1950 do 1958 predsednik planinskega društva v Slovenskih Konjicah. Njegov najpomembnejši dosežek na tem področju je postavitve 30 m visokega razglednega stolpa na 1517 m nadmorske višine na

Rogli na Pohorju. Ta točka je še zdaj najvišja razgledna točka na Pohorju. Za zasluge pri delu v planinski organizaciji je prejel več priznanj in odličij, med njimi leta 1977 naslov častnega člana planinskega društva v Slovenskih konjicah, zlato značko Planinske zveze Jugoslavije leta 1962, istega leta pa tudi red dela FNRJ s srebrnim vencem. Leta 1965 je prejel posebno priznanje za delo na področju pedagogike, istega leta pa tudi posebno priznanje SZLD Maribor-center za področje tehniške vzgoje z mladino.

- V šolskem letu 1962/63 nam je Društvo ljudske tehnike Srednje kmetijske šole podelilo priznanje za tehniško vzgojo šolske mladine kot zunajšolske dejavnosti. Podobno priznanje je prejel tudi leta 1960, saj je bil čebelarški krožek tedaj vključen v društvo ljudske tehnike, ki je združevalo

vse tehniške in biotehniške dejavnosti dijakov na šoli.

- Spomladi leta 1959 smo v okviru društva ljudske tehnike in čebelarškega krožka na KSŠ v Mariboru priredili celodnevni seminar o naprednem čebelarjenju v LR panjskem sistemu. Pri organizaciji seminarja nam je pomagal tudi Kmetijski inštitut Slovenije, kot predavatelj pa dr. Jože Rihar. Večer prej smo prikazali 16 mm film o umetnem osemenjevanju matic. Film smo si sposodili pri britanskem veleposlanstvu v Beogradu, na predstavitev pa smo povabili člane Čebelarškega društva za Maribor in okolico. Bili smo zelo razočarani, da so prišle med nas same "sive glave", kot smo jih takrat imenovali med seboj. Žal pa se čebelarstva zborovanja skoraj 40 let pozneje v tem pogledu niso nič spremenila.

PRODAM čebele v AŽ in nakladnih panjih, čebeljo tehniko vgrajeno v panj in stiskalnico za izdelavo AŽ satnic, inf. 0608 82 203.

KUPIM sod kostanjevega ali gozdnega medu, inf. 061 749 546.

PRODAM skodle-šinkeljne za pokrivanje čebelnjakov, vikendov, ut itd. Izdelane so iz poključkega lesa. Svetujem vse o pokrivanju, inf. 064 718 340 – Lesce.

PRODAM čebelnjak 12 x 8 m in 13 AŽ 10 S rabljeni eno sezono, inf. 0608 81 110.

ČEBELARJI! Zasnovali smo, preizkušali in letos naselili prve primerke listovnega, dvodružinskega čebeljega PANJA BRŽ, ki ima vse lastnosti, da bi se lahko razširil v naslednjem stoletju. Avtor 061 317 14 68.

